

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia czwartek, 14 grudnia 2017 r.

Poz. 4522

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY POMORSKIEGO

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Gdańsku

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389), po uzyskaniu opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zarządza się co następuje:

§ 1. Ulicy Józefa Wassowskiego położonej w mieście Gdańsku nadaje się nazwę Anny Walentynowicz.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od dnia 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389), dalej jako: ustawa, wprowadziła w art. 1 ust. 1 regulację, zgodnie z którą nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować.

Ustawa w art. 6 ust. 1 nałożyła na właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany, w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujących taki ustrój w inny sposób. W przypadku niewykonania tego obowiązku przez organy jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy.

W piśmie z dnia 19 września 2017 r. (znak: BPR-0701-20(39)/15) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazał, że w ocenie Instytutu nazwa ulicy Józefa Wassowskiego w mieście Gdańsku podlega zmianie jako wypełniająca normę art. 1 ustawy.

Mając na uwadze powyższe Wojewoda Pomorski, pismem z dnia 6 października 2017 r., wystąpił do Prezydenta Miasta Gdańska o przesłanie dokumentacji związanej z nadaniem nazwy między innymi w/w ulicy. W odpowiedzi, pismem z dnia 17 października 2017 r. Prezydent Miasta Gdańska przekazał posiadaną dokumentację archiwalną w przedmiotowej sprawie. Po otrzymaniu i przeanalizowaniu otrzymanych informacji, mając na uwadze treść art. 6 ust. 3 ustawy, Wojewoda Pomorski (pismem z dnia 31 października 2017 r.) wystąpił do Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku o opinię potwierdzającą niezgodność nazwy ulicy Józefa Wassowskiego z art. 1 ustawy. Opinią z dnia 12 grudnia

2017 r. (znak: BUW-940-239 (30/17), Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdził tę niezgodność. W opinii tej wskazano, że:

„Józef Wassowski, właśc. Wassercug, Wasowski (1885–1947) był dziennikarzem i publicystą, od 1944 r. działaczem i członkiem władz prokomunistycznego Stronnictwa Demokratycznego, pełnił obowiązki dyrektora departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy, propagował ustrój sowiecki. Był pierwszym prezesem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Urodził się 14 kwietnia 1885 r. w Płocku w rodzinie żydowskiej. Po ukończeniu gimnazjum realnego w Sosnowcu wyjechał do Francji, gdzie studiował w École des Sciences Politiques oraz w Collège Libre des Sciences Sociales w Paryżu. W tym czasie pisywał do „Izraelity”, podpisując się niekiedy pseudonimem „Widz”. Pracował jako korespondent „Niwy Polskiej”, warszawskiego tygodnika literacko-naukowego. Był współzałożycielem - obok Józefa i Izabeli Zielińskich oraz Jerzego Kurnatowskiego - Polskiej Ligi Wolnej Myśli w Paryżu, działającej od 1906 r., w której do 1908 r. pełnił stanowisko sekretarza. Po niepowodzeniu finansowym związanym z założeniem własnego miesięcznika pt. „Panteon”, od 1907 r. był zatrudniony w antyklerykalnym piśmie „Myśl Niepodległa” Andrzeja Niemojewskiego. Jednocześnie współpracował z dziennikiem „Nowa Gazeta” Stanisława Kempnera. W obu pismach publikował teksty natury filozoficznej. Dwie pierwsze książki pt. „Teoria powstania religii” (1905) i „Wolna myśl” (1907) dotyczyły spraw związanych z usunięciem kleru i kościoła z wszelkich dziedzin życia społeczno-kulturalnego. W 1909 r. wrócił do Polski, publikując na łamach „Prawdy” Stronnictwa Postępowej Demokracji.

W okresie 1912-1914 wraz z Wincentym Rzymowskim współredagował tygodnik „Widnokrąg”. Rok później powrócił do „Nowej Gazety”. W 1915 r. przez kilka tygodni przebywał w areszcie w Cytadeli Warszawskiej z powodu artykułów o treści propagującej walkę o niepodległość Polski. W latach 1917-1918 pracował w Radzie Stanu. Po zakończeniu I wojny światowej zmienił nazwisko na Wasowski.

Od 1918 r. do 1923 r. pełnił funkcję kierownika wydziału prasowego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, po czym powrócił do działalności dziennikarskiej, prowadząc codzienną rubrykę w „Kurierze Polskim”. W 1925 r. założył Polską Agencję Publicystyczną, następnie był jej redaktorem naczelnym. W latach 1927-1939 wykładał w Wyższej Szkole Dziennikarskiej, której był również wicedyrektorem. Do 1928 r. był stronnikiem Józefa Piłsudskiego. Po utracie stanowiska w Polskiej Agencji Publicystycznej w 1932 r. założył własny tygodnik „Epoka”, który po dwuletniej przerwie (1934-1936) wznowił wraz z Henrykiem Lukrecem i W. Rzymowskim, nadając mu jeszcze bardziej radykalny charakter, związany z powstającymi Klubami Demokratycznymi, a później Stronnictwem Demokratycznym. W 1933 r. założył Ligę Reformy Obyczajów. II wojnę światową przetrwał zatrudniony przez hrabiego Zamoyskiego jako urzędnik w nadleśnictwie zamojskim. Jednak po wkroczeniu Armii Czerwonej na te obszary szybko odnalazł miejsce wśród stalinowskich aktywistów.

Już w 1944 r., dostosowując się do nowych warunków, objął obowiązki dyrektora Departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy utworzonego przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Po utworzeniu na polecenie Moskwy tzw. Rządu Tymczasowego, w dalszym ciągu był dyrektorem w Ministerstwie Informacji i Propagandy. Rozpoczął także aktywną działalność polityczną w obozie komunistów. Został wiceprezesem Rady Naczelnej w prokomunistycznym Stronnictwie Demokratycznym. Z ramienia SD został mianowany członkiem Krajowej Rady Narodowej. Przydzielono mu także mandat w sfałszowanych przez komunistów wyborach do Sejmu Ustawodawczego.

Publicznie demonstrował pełną dyspozycyjność wobec nominatów Stalina. Na posiedzeniu KRN 31 grudnia 1944 r. Wassowski odczytał wiernopoddańczą deklarację jej członków należących do SD. Z kolei 3 stycznia 1945 r., złożył wniosek o wotum zaufania dla marionetkowego komunistycznego Rządu Tymczasowego – utworzonego na polecenie Stalina na bazie PKWN. W 1945 r. założył i redagował centralny dziennik realizującego politykę komunistów SD - „Kurier Codzienny”. Był zadeklarowanym zwolennikiem sowieckiego totalitaryzmu i zaangażowanym propagatorem „zdobyczy” ustroju sowieckiego. Opowiadał się za możliwie wiernym przeniesieniem sowieckich wzorców na polski grunt. Zainicjował powstanie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i był jego pierwszym prezesem w latach 1944-1945. Został wyróżniony m.in. możliwością napisania wstępu do oficjalnej edycji propagandowej broszury zawierającej tekst „układu o przyjaźni i współpracy” z ZSRS, podpisanego w Moskwie w kwietniu 1945 r.

Był wicedziekanem Wydziału Dziennikarstwa Akademii Nauk Politycznych, gdzie uzyskał profesurę, a także prezesował Zarządowi Głównemu Związku Zawodowego Dziennikarzy RP. Zmarł w Warszawie 21 października 1947 r.

Według art. 1 ust. 1 ustawy *nazwy [...] urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować*. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza *przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś*. Z kolei „propagować” to *szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli* (zob. *Słownik Języka Polskiego*, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979). W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Józefa Wassowskiego stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postacią upamiętnia. Tym samym sama nazwa ma charakter propagujący komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy”,

Mając na uwadze stanowisko wyrażone w opinii Instytutu Pamięci Narodowej, które Wojewoda Pomorski w pełni podziela, należy stwierdzić, że nazwa ulicy Józefa Wassowskiego, ze względu na jego wieloletnią działalność komunistyczną, jest nazwą wypełniającą dyspozycję przepisu art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 ustawy.

W związku z faktem, że Rada Miasta Gdańska, w terminie wskazanym w art. 6 ust. 1 ustawy, nie zmieniła nazwy ulicy Józefa Wassowskiego, koniecznym stało się wydanie niniejszego zarządzenia zastępczego. Wojewoda Pomorski nadał ulicy nazwę Anny Walentynowicz. Nazwa ta jest zgodna z art. 1 ustawy.

Anna Walentynowicz, ur. 15 sierpnia 1929 r. w Równem na Wołyniu (obecnie Ukraina), zginęła 10 kwietnia 2010 r. w katastrofie lotniczej k. Smoleńska (Rosja). We wrześniu 1939 r. straciła rodziców, jedyne go brata Sowietci wywieźli na wschód. Przygarnięta przez sąsiadów, w 1941 r. przedostała się z nimi pod Warszawę. Od 1945 r. pracownik gospodarstwa rolnego pod Gdańskiem, następnie piekarni, w 1950 r. pakowaczka w Gdańskich Zakładach Przemysłu Tłuszczowego Amada, w latach 1950-1991 (z przerwami) spawacz, od 1966 r. suwnicowa w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Była członkiem Ligi Kobiet, działaczką na rzecz praw pracowniczych. W grudniu 1970 r. uczestniczka demonstracji pod Komitetu Wojewódzkiego PZPR i siedzibą Polskiego Radia w Gdańsku, uczestniczka strajku w Stoczni Gdańskiej. Od 1978 r. członek WZZ Wybrzeża, udostępniała mieszkanie na punkt kontaktowy, redaktor niezależnego pisma „Robotnik Wybrzeża”, kolporterka, współorganizatorka obchodów rocznic Grudnia '70. Wielokrotnie zatrzymywana na 48 godz., poddawana rewizjom. W dniu 7 sierpnia 1980 r. zwolniona z pracy (5 mies. przed emeryturą), żądanie jej przywrócenia stało się pierwszym postulatem strajku w Stoczni Gdańskiej, który wybuchł 14 sierpnia 1980 r.. W dniu 16 sierpnia 1980 r. przywrócona do pracy. W dniach 14-31 sierpnia 1980 r. uczestniczka strajku w Stoczni Gdańskiej, 16 sierpnia 1980 r. (po zakończeniu przez Lecha Wałęsę strajku) z Aliną Pienkowską zatrzymywała przy bramie nr 3 wychodzących ze Stoczni robotników i wzywała do kontynuacji strajku, następnie członek Prezydium MKS, sygnatariuszka Porozumień Sierpniowych; od września 1980 r. w „S”, członek Prezydium Komitetu Założycielskiego w Stoczni Gdańskiej, członek Prezydium MKZ w Gdańsku. W październiku 1981 r. podczas spotkania z robotnikami w Radomiu dwóch funkcjonariuszy SB (we współpracy z TW Karol) podjęło próbę jej otrucia za pomocą leku Furosemidum. 3 kwietnia 1981 r. w wyniku konfliktu z Lechem Wałęsą decyzją Prezydium KZ Stoczni Gdańskiej odwołana z Prezydium MKZ Gdańsk. W listopadzie 1981 r. sygnatariuszka Deklaracji ideowej Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość. W dniach 14-16 grudnia 1981 r. współorganizatorka strajku w Stoczni Gdańskiej, po pacyfikacji zatrzymana, następnie 18 grudnia 1981 r. internowana w Ośrodku Odosobnienia w Bydgoszczy-Fordonie i Gołdapi, w lipcu 1982 r. zwolniona. W sierpniu 1982 r. aresztowana pod zarzutem zorganizowania strajku w Stoczni Gdańskiej w grudniu 1981 r., osadzona w areszcie śledczym w Gdańsku, areszcie śledczym Warszawa-Mokotów i ZK w Grudziądzu, 30 marca 1983 r. skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu na 1 rok i 3 miesiące więzienia w zawieszeniu na 3 lata; zwolniona z pracy. W dniu 16 grudnia 1983 r. ponownie aresztowana za próbę wmurowania (z Kazimierzem Świtoniem i Ewą Tomaszewską) tablicy upamiętniającej pacyfikację KWK Wujek, osadzona w ZK w Lublińcu, zwolniona w kwietniu 1984 r. ze względu na stan zdrowia. W okresie od 18 lutego 1985 r. do 31 sierpnia 1986 r. inicjatorka i uczestniczka głódówki rotacyjnej w kościele Narodzenia NMP w Krakowie-Bieżanowie. Od 1988 r. organizatorka sympozjów „W trosce o Dom Ojczysty”. W 1989 r. przeciwniczka obrad Okrągłego Stołu. W 1989 r. współzałożycielka Fundacji Promocji Sztuki Sakralnej. W latach 1989-1997 współpracowniczka pisma „Poza Układem. Odznaczona Medalem Wolności przyznawanym przez amerykańską Fundację Ofiar Komunizmu (2005), Orderem Orła Białego (2006). W okresie 3 września 1978 r. do 27 stycznia 1990 r. rozpracowywana przez Wydz. IIIA/Inspektorat 2 KW MO/WUSW w Gdańsku w ramach SOR krypt. Suwnicowa/Emerytka.

Na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, a zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Od niniejszego zarządzenia zastępczego przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Pomorskiego.

Wojewoda Pomorski

Dariusz Drelich